

INNFØRING AV VELFERDSTEKNOLOGI HOLMESTRAND OG SANDE KOMMUNER

2018 - 2020

Innhold

Innledning	2
Bakgrunn og status	2
Nasjonalt velferdsteknologiprogram.....	3
Gjennomførte prosjekter	4
Sande kommune	4
Holmestrand kommune	4
Felles tjenstedesignprosjekt for utvikling av tjensteforløp for GPS.....	5
Anskaffelser	5
Mål.....	5
Forutsetninger for måloppnåelse	6
Organisering.....	6
Felles velferdsteknologiteam.....	6
Tiltak og gjennomføringstidspunkt	7
Risikovurdering	8
Økonomiske konsekvenser	9
Trygghetspakker og egenandel.....	9

Innledning

Økt og forbedret bruk av velferdsteknologi er et viktig virkemiddel for å nå målene om brukermedvirkning og selvstendighet. Kommunene Holmestrand og Sande har etablert felles arbeid for utvikling av nye habiliterings- og rehabiliteringstjenester med bruk av velferdsteknologi. Flere av disse tjenestene er ressurskrevende, spesielt i en oppstartsfase. Det er behov for et tverrfaglig team som kan ha ansvar for arbeid med kartlegging, individuelle tilpasninger, opplæring, oppfølging og avslutning, samt utarbeide rutiner og andre nødvendige dokumenter og avtaler innad i organisasjonene.

Flere og flere muligheter for bruk av velferdsteknologi blir tilgjengelig og brukerne etterspør dem i økende grad. For hver ny teknologi som skal anvendes som en del av helse- og omsorgstjenestene må det imidlertid utvikles nye tjenesteforløp – et omfattende arbeid som ikke bare kan legges til allerede eksisterende stillinger med definerte arbeidsoppgaver og ansvar.

Et felles team vil kunne bidra til å opprettholde god kvalitet på tjenester, utvikle tjenester og inneha nødvendig spisskompetanse i kommunen. På denne måten vil kommunene bidra til at både bruker og eventuelt pårørende har mulighet til å opprettholde fysiske, sosiale og mentale ferdigheter, samt forebygge og utsette behovet for kompenserende tiltak. Teamet skal bidra i tjenester til alle aldersgrupper og til hjemmeboende brukere og beboere på institusjon. Plan for implementering av velferdsteknologi i Holmestrand og Sande kommuner 2018 til 2020 forutsetter videre avsatte investeringer i kommunenes respektive økonomiplaner.

Bakgrunn og status

Både Sande og Holmestrand kommune har lagt stor vekt på å teste ut velferdsteknologi som del av tjenestetilbudet for mottakere av habiliterings- og rehabiliteringstjenester de siste årene:

- Sande kommune satte velferdsteknologi på dagsorden i desember 2014 gjennom kommunestyrets behandling av Handlingsprogram 2015-2019. Satsningen er også videreført gjennom Handlingsprogram 2016-2019. I desember 2014 vedtok kommunestyret i Sande kommune at det skulle opprettes en treårig prosjektstilling knyttet til utviklingen av velferds- og læringsteknologi (K-sak 72/14). Sande kommune har en «Plan for velferdsteknologi i Sande kommune 2016 – 2018». <https://www.sande-ve.kommune.no/tjenester/helse-og-velferd/velferdsteknologi/>
- I Holmestrand kommune startet satsningen på velferdsteknologi i 2013, forankret i Boligsosialt utviklingsprogram 2011-2015. Holmestrands satsning har vært knyttet til forskningsprosjektene «Digitalt natt-tilsyn» og senere «Digitalt tilsyn». I desember 2014 hadde Bystyret en sak til behandling (096/14) om «Status på innføring av velferdsteknologi i Holmestrand kommune»

http://www.holmestrand.kommune.no/innsyn_hist/wfinnsyn.ashx?response=journalpost_detaljer&journalpostid=2014014248&

Nasjonalt velferdsteknologiprogram

I 2017 ble kommunene Holmestrand og Sande med i Nasjonalt velferdsteknologiprogram etter en felles søknad fra alle kommunene i Vestfold og Telemark. Nasjonalt velferdsteknologiprogram er et samarbeid mellom KS, Direktoratet for e-helse og Helsedirektoratet som skal bidra til at flere kommuner tar i bruk velferdsteknologi. Mer enn 200 kommuner er med i prosjekter som skal ta i bruk velferdsteknologiske løsninger. For Telemark og Vestfold sin del ligger prosjektfokuset på 1) Innovativ anskaffelse av digitale trygghetsalarmer, 2) implementering av GPS som tjeneste og 3) implementering av digitalt tilsyn (sensorteknologi).

Målet med programmet er at alle kommuner skal ha tatt i bruk velferdsteknologi innen 2020.

I NOU 2011:11 «Innovasjon i omsorg» pekes det på flere omsorgsutfordringer fremover som bl.a.:

- Forventet økning i yngre brukergrupper med mer komplekse helsemessige utfordringer.
- Forventet mindre tilgang på arbeidskraft som tar utdanning innen omsorgsykker
- Forventet sterk vekst av eldre over 80 år med hjelpebehov
- Morgendagens eldre vil sannsynligvis ha andre forventninger og krav til helsetjenester enn dagens brukere.

Nytenkning og innovasjon er et sentralt virkemiddel for å imøtekomme disse utfordringene. Det er de siste årene gjort utprøvinger av velferdsteknologi i flere kommuner. På bakgrunn av dette har Helsedirektoratet i jan. 2016 og jan. 2017 kommet med konkrete anbefalinger til kommunene som er referert i «Første gevinstrealiseringsrapport med anbefalinger» IS -2416¹, og «Andre gevinstrealiseringsrapport med anbefalinger» IS-2557². I rapportene henvises det til gevinster som er oppnådd i forsøkskommunene, både innenfor kvalitet i tjenesten, tidsbruk og økonomi. Prosessen med å innføre velferdsteknologi i kommunene kan derfor nå forenkles, ved at man tar i bruk teknologi som allerede er utprøvd, og anbefalt.

Ved riktig bruk av velferdsteknologiske løsninger kan innbyggerne i større grad hjelpes til å hjelpe seg selv, og kommunen kan bruke sine ressurser på nye måter. For å lykkes med dette er det noen forutsetninger som må være på plass:

1

<https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/1139/F%C3%B8rste%20gevinstrealiseringsrapport%20-%20Nasjonalt%20velferdsteknologiprogram.pdf>

2

<https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/1277/Andre%20gevinstrealiseringsrapport%20-%20Nasjonalt%20velferdsteknologiprogram.pdf>

- Infrastrukturen må være på plass i hele kommunen, «internettilgang/mobildekning».
- Målsettinger og endringsprosesser må forankres i hele kommunen, både politisk, administrativt og faglig innenfor ledelse, ansatte, IT – og driftstjenesten. Alle må ha et eierskap til endring av tjenesten, og det må skapes en kultur for endringen.
- Endring i tankesett fra tradisjonell praksis til nye måter å jobbe på, F.eks. at økt behov for bistand ikke behøver å bety behov for plass i institusjon. Dette krever god opplæring og endringsvilje både hos innbyggerne og ansatte i tjenesten.
- Iverksetting av velferdsteknologi må skje på bakgrunn av kartlegging av brukernes reelle behov. Først da kan man lykkes med å tilby riktig løsning til motiverte brukere.

Gjennomførte prosjekter

Sande kommune

- **Mobil omsorg:** Hjemmetjenester har tatt i bruk mobile enheter for å kunne dokumentere i pasientjournal ute hos brukerne.
- «**Touch & Play**»: er et nytt verktøy for å skape økt aktivitet og gode opplevelser hos brukerne. Det benyttes en stor interaktiv berøringsskjerm hvor man kan spille spill, gjøre treningsøvelser, høre musikk, se film, ha konkurranser, lese aviser, se TV og lignende. Aktivitetsverktøyet kan benyttes sammen med flere eller en-til-en. Både kognitive og motoriske ferdigheter utfordres. Sandetun var første sykehjemmet i landet som tok i bruk løsningen
- **Innovatoriet til Sande:** Innovatoriet ved Høgskolen i Sør-Øst Norge flyttet i september 2017 hele Innovatoriet til Kommunelokalet. Det ble gjennomført undervisningsopplegg for ansatte i helse- og omsorgssektoren og det ble holdt åpen kveld for innbyggerne.
- **Velferdsteknologiens ABC:** ansatte i helse- og omsorgssektoren tilbys kompetanseheving ved gjennomføring av et kursopplegg. I 2016 gjennomgikk fem ansatte fra helse- og omsorgssektoren et internt opplegg, mens i 2017 og 2018 gjennomgår elleve medarbeidere felles kursopplegg med andre kommuner i Vestfold og Telemark.

Holmestrand kommune

- **Mobil omsorg:** Hjemmetjenester har tatt i bruk mobile enheter for å kunne dokumentere i pasientjournal ute hos brukerne.
- **Fra analoge til digitale trygghetsalarmer:** Holmestrand kommune har byttet ut alle analoge trygghetsalarmer med digitale enheter som også har røykvarsler montert.
- **Infrastruktur for velferdsteknologi i eksisterende bygg:** Wifi er installert som infrastruktur for velferdsteknologi i Holmestrand Bo- og behandlingssenter og omkringliggende omsorgsboliger.
- **Digitalt natt-tilsyn og GPS i institusjon:** Digitalt natt-tilsyn og GPS har vært benyttet som del av institusjonstjenester til personer med demens siden 2013.
- **Digitalt sykesignalsystem i institusjon og omsorgsboliger:** I prosjektet Digitalt tilsyn ble digitalt sykesignalsystem installert og testet ut fra 2014.

- **GPS i tjenesteforløp for hjemmebaserte tjenester til personer med voldsrisiko:** GPS er testet ut som varslingsverktøy for personalet i hjemmebaserte tjenester til personer med voldsrisiko.

Felles tjenstedesignsprosjekt for utvikling av tjenesteforløp for GPS

I 2017 gjennomførte medarbeidere fra både Holmestrand og Sande kommuner et prosjekt med mål om å utvikle tjenesteforløp ved hjelp av tjenstedesign. Prosjektet ble gjennomført sammen med medarbeidere fra Sintef og resulterte bl.a. i en beskrevet lokaliseringstjeneste³ for GPS anvendelse.

Anskaffelser

I forbindelse med gjennomføring av ovennevnte prosjekt ble det også anskaffet 20 GPS er. Holmestrand og Sande kommuner er også med i følgende anskaffelsesprosesser for velferdsteknologi innledningsvis i 2018⁴:

1. **Anskaffelse av responsentertjenester** (gjennomført i regi av VOIS)
2. **Anskaffelse og leie av digitale trygghetsalarmer (opsjon).** Dette er en felles innovativ anskaffelse av digitale stasjonære og mobile trygghetsalarmer for kommunene i Telemark, Vestfold og Kongsbergregionen (Ansvar Grenlandskommunenes Innkjøpsenhet (GKI) og Skien Kommune).
3. **Anskaffelse og leie av elektronisk medisineringsstøtte (opsjon).** Larvik kommune leder fellesanskaffelsen av elektronisk medisineringsstøtte på vegne av flere kommuner i Norge.
4. **Anskaffelse av sykesignalsystem:** Sande kommune er oppdragsgiver for denne anskaffelsen som gjennomføres for Sande, Holmestrand og Færder kommuner.
5. **Anskaffelse av elektroniske dørlåser** (Er under planlegging i regi av VOIS).

Mål

Velferdsteknologiske løsninger er innarbeidet som en naturlig del av tjenestetilbudet i Sande og Holmestrand kommuner innen 2020.

Kommunene går nå fra å teste ut teknologi i rammen av forsknings og utviklingsprosjekter til å innarbeide velferdsteknologi i drift med følgende effektmål:

- Brukere som ønsker å klare seg i eget hjem opplever økt trygghet, egenmestring og selvstendighet.
- Brukernes ressurser til selv å ta ansvar for eget liv og helse utnyttes bedre. Pårørende og frivillige involveres i økende grad.

---

³ Innføring av lokaliseringstjenesten i kommunene vil behandles i en egen politisk sak.

⁴ Primært anskaffes velferdsteknologiske løsninger gjennom rammeavtaler som må fornyes hvert 4.år

- Tiltak iverksettes på et tidlig tidspunkt slik at behov for heldøgns omsorg og/eller institusjonsplass utsettes lengst mulig.
- Velferdsteknologi bidrar til at ressursene i tjenesten kan benyttes der det er størst behov med følgen at mer tid blir rettet direkte mot brukerne.

Forutsetninger for måloppnåelse

For å kunne ta i bruk velferdsteknologi er det nødvendig at både ledere og øvrig personale har fokus på dette, og det må være ressurspersoner blant personalet som har fokus på velferdsteknologi. Andre hensyn:

- Velferdsteknologi skal løse et reelt behov for tjenestemottaker, pårørende og tjenesteyter.
- Teknologien skal oppleves enkel å bruke for alle.
- Bør ha et ensartet system, slik at opplæringen blir lik, og gir større fleksibilitet.
- Skal oppfylle nasjonale tekniske standarder og følge Normen for IT-sikkerhet.
- Bruk av velferdsteknologi skal alltid vurderes opp mot nytteverdien.
- Tjenestemottakere skal involveres.
- Kommunen skal bygge opp kompetanse innen velferdsteknologi, samt søke kompetanse-samarbeid med eksterne aktører og andre kommuner.

Organisering

Organiseringen av velferdsteknologiimplementeringen vil foregå i driftsorganisasjonene i de to kommunene. Styringen av implementering vil ligge til kommunalsjefene for Helse og velferd og deres ledergruppe, og her vil detaljplanlegging av implementeringen bli behandlet.

Arbeidsgruppen i prosjektet vil være dels dynamisk etter hvilken teknologi som implementeres på hvilken lokasjon. Arbeidsgruppa vil imidlertid alltid være bestående av kommunenes felles velferdsteknologiteam sammen med øvrige representanter blant ansatte i virksomhetene i helse- og velferd i de to kommunene.

Det forventes et stort fokus fra ledere for å implementere velferdsteknologiske og nyskapende løsninger. Det fordrer et tett samarbeid med sentrale nøkkelpersoner i administrasjonen med spisskompetanse innenfor ulike områder og lokal medvirkning av tillitsvalgte og verneombud.

Felles velferdsteknologiteam

Kommunene vil etablere et felles velferdsteknologiteam for å sikre ledelse, kvalitet og koordinering av velferdsteknologiimplementeringen. Teamet vil bestå av et mobilt og rullerende tverrfaglig team med og faglige og administrative nøkkelpersoner. Teamet vil være ansvarlig for opplæring, førstehåndskontakt med leverandører der det er nødvendig, og for utvikling av tjenesteforløp sammen med øvrige medarbeidere, brukere og pårørende. Teamet vil arbeide med gevinstrealisering som rapporteringsverktøy gjennom hele planperioden.

Tiltak og gjennomføringstidspunkt

Opprettelse av velferdsteknologi-team på tvers	Mai 2018
Kompetanseheving på gevinstrealisering	Mai 2018 til 2020
Implementering av oppgraderte sykesignalsystemer i institusjon	Mai 2018 til juni 2019
Implementering av lokaliseringstjeneste (GPS)	Gradvis fra mai 2018
Implementering av elektronisk medisineringsstøtte	Januar 2019
Implementering av digitale trygghetsalarmer med røykvarsling og helsefaglig siling fra responscenter	2018 - 2019
Implementering av elektroniske dørlåser	Fra august 2019
Implementering av digitalt tilsyn	Gjennom hele perioden avhengig av tilgang/utskiftning til/av digitale trygghetsalarmer ⁵
Implementering av selen PARO på institusjonsenheter	Fra 1.1.2019

⁵ Trygghetsalarmer i Sande kommune og i Hof-området i Holmestrand er i prosess med å få skiftet fra analoge til digitale trygghetsalarmer.

Risikovurdering

Med risiko menes sannsynligheten for og konsekvensen av at noe uønsket skal hende eller utvikle seg. En risikovurdering er en grundig gjennomgang og kartlegging av hva som kan forårsake uønskede hendelser.⁶

Virksomhetene må utarbeide en enkel oversikt over hvor det er størst fare for svikt, med en enkel risikoanalyse som konkretiserer og belyser risiko ved implementering av hver enkelt teknologi. I analysen skal det også identifiseres hvilke muligheter man har for å begrense risikoen og muligheter for forbedring.

Analysen skal gjøres kjent på alle nivåer i programområdet og virksomheten. Den skal øke bevisstheten rundt risiko og identifisering av enkeltområder. Det gjør den mere konkret og enklere for den ansatte å forholde seg til. Ansatte kan også komme med flere innspill til forbedringer. Det er også viktig å vurdere hvilke konsekvenser uønskede hendelser kan medføre.

---

⁶Arbeidstilsynet (2016) <https://www.arbeidstilsynet.no/hms/risikovurdering/>

Økonomiske konsekvenser

Tabellen under viser investering og tilskudd til velferdsteknologi for begge kommuner i 2018. I tillegg har begge kommuner ressurser som arbeider hhv praktisk/administrativ og administrativt med implementering av velferdsteknologi i hhv femti og tretti pst av stillingsbrøker på hundre pst.

Investeringer og tilskudd i 2018 vil anvendes primært til oppgradering av sykesignalsystem, overgang fra analoge til digitale trygghetsalarmer og dels til opprettelse av felles velferdsteknologiteam.

Kommune	År	Investering/tilskudd
Sande kommune	2018	Kr. 1 500 000,-
Holmestrand kommune	2018	Kr. 2 000 000,-
Tilskudd fra Fylkesmannen i Vestfold	2018	Kr. 150 000,-

For fullskala implementering av velferdsteknologi i kommunene innen 2020 vil det kreves investeringer tilsvarende i 2018 også for 2019 og muligens 2020. Investeringen vil søkes innarbeidet i økonomiplanene i begge kommuner etter en årlig evaluering av satsningen.

Trygghetspakker og egenandel

Kommunenes praksis med egenandel for levering av trygghetsalarmtjenester vil fortsette. Ulikheter i egenandelen til trygghetsalarmmottakere i de to kommunene vil harmoniseres med overgang til felles leverandør med lik pris på tjenesten inn til kommunene.